

Дніпропетровська академія музики імені М. Глінки  
Кафедра історії та теорії музики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ  
ДИСЦИПЛІН**

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр

«Музикознавство»

Дніпро, 2019

<b>Інформація про викладача</b>	
<b>Прізвище, ім'я, по батькові</b>	Варакута Марина Іванівна
<b>Науковий ступінь</b>	Кандидат мистецтвознавства
<b>Наукове звання</b>	Доцент
<b>Посада</b>	Викладач кафедри «Історія та теорія музики» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
<b>Місце роботи</b>	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки
<b>Адреса кафедри</b>	м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 254
<b>Контакти</b>	тел.: 097-9987899
<b>E-mail</b>	amilomarina@i.ua
<b>Консультації</b>	
<b>Час</b>	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри
<b>Місце</b>	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 254

<b>Інформація про викладача</b>	
<b>Прізвище, ім'я, по батькові</b>	Горчакова Ірина Олександрівна
<b>Посада</b>	Викладач кафедри «Історія та теорія музики» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
<b>Місце роботи</b>	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки
<b>Адреса кафедри</b>	м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 222
<b>Контакти</b>	тел.: 067-5983657
<b>E-mail</b>	nazarivan777@gmail.com
<b>Консультації</b>	
<b>Час</b>	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри
<b>Місце</b>	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 222

## **1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання музично-теоретичних дисциплін» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Методика викладання музично-теоретичних дисциплін» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- методичні питання, пов'язані з викладанням навчальної дисципліни «Сольфеджіо»;
- опанування методичних принципів та практичних прийомів викладання курсу «Гармонії»;
- методика викладання дисципліни «Аналіз музичних творів» як підсумок здобуття теоретичних знань та практичних навичок в курсі «Методики викладання музично-теоретичних дисциплін».

Закріплення отриманих знань відбувається на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи.

## 2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	денна форма навчання нормативна частина
	Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»	цикл професійної підготовки
Загальна кількість годин –240	Спеціалізація «Музикознавство»	<b>Рік підготовки:</b> 2-й-3-й
		<b>Семестр</b>
		<b>III-IV-V</b>
		<b>Практичні заняття</b>
		<b>114 год.</b>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Ступінь вищої освіти бакалавр	<b>Самостійна робота</b> <b>126 год.</b>
		<b>Види контролю:</b> залік (5-й семестр), державний екзамен (8-й семестр)

### **3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

*Метою курсу* є поглиблення знань щодо найбільш актуальних проблем сучасного теоретичного музикознавства, сприяння всебічного вивчення студентами питань розвитку та встановлення музичної думки, а також поглиблення знань щодо методів, прийомів проведення занять з музично-теоретичних дисциплін, розширення музичного кругозору, розвиток практичних умінь музично-педагогічної діяльності.

У програмі розглядається методика викладення музично-теоретичних дисциплін («Сольфеджіо», «Гармонія», «Аналіз музичних творів»).

#### *Завдання курсу:*

- сприяти вихованню музиканта-професіонала з широким музично-культурним кругозором на базі знань і навичок, отриманих у нижчій ланці музичної освіти;
- вивчати дисципліну методика викладення музично-теоретичних дисциплін на кращих методичних розробках та методичній літературі;
- надати навички самостійного підходу до розробки та проведення практичних занять;
- навчити застосовувати отримані знання музично-теоретичних курсів на практиці.

#### **4. КОМПЕТЕНТНОСТІ**

(згідно з освітньо – професійною програмою  
«Музичне мистецтво» першого рівня вищої освіти)

##### **Компетентності:**

Загальні компетентності:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

- Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності;
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

#### **5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

(згідно з освітньо – професійною програмою

«Музичне мистецтво» першого рівня вищої освіти)

- Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
- Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
- Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання теорії, історії музики.
- Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

## 6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Модуль 1.

#### **ТЕМА 1. Сольфеджіо як складова курсу «Теорії музики». Історія та практика сольфеджіо в системі музичної освіти.**

Історичні відомості про сольфеджіо. Шляхи та напрямки розвитку музичного мистецтва і процес усвідомлення сольфеджіо як предмету навчання.

Цілі та завдання курсу сольфеджіо. Сольфеджіо як процес безпосереднього засвоєння засобів музичного мистецтва, поглибленого вивчення теорії музики. Завдання курсу в розвитку музичних здібностей учнів, його роль у процесі організації, розвитку та удосконалення музичного слуху. Використання можливостей курсу для удосконалення загальнотеоретичної та фахової підготовки музикантів.

#### **ТЕМА 2. Особистість педагога. Використання елементів практичної психології в курсі музично-теоретичних дисциплін.**

Особливості сучасної педагогіки, прагнення до універсальної системи. Універсальність педагога — універсальність системи. Рольовий репертуар викладача (за В. Леві). Мнемонічні та ейдетичні методи практичної психології.

#### **ТЕМА 3. Учбово-методична література в курсі «Сольфеджіо». Методика організації роботи в курсі «Сольфеджіо». Інтегровані стратегії навчання. Усні та письмові форми роботи.**

Методика як сукупність практичних прийомів роботи. Реалізація у методиці загально мистецьких та специфічно музичних поглядів педагога-музиканта. Роль конкретних методичних систем у курсі сольфеджіо, значення фундаментального їх засвоєння і послідовного використання у процесі фахової підготовки музикантів. Важливість науково-методичної та аналітично-пошукової діяльності музикознавця - викладача курсу сольфеджіо для зростання його педагогічного досвіду. Огляд програм курсу сольфеджіо, методичної літератури та підручників.

Інтеграція як принцип організації в курсі вивчення навчальної дисципліни «Теорія музики» в музичному коледжі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки. Аналіз навчальних посібників з Теорії музики Л.П. Лютко.

Загально педагогічні принципи і специфіка організації та планування роботи в умовах процесу виховання творчої особистості. Планування роботи. Форми роботи: *сольфеджування, види сольфеджування; слуховий аналіз* та його роль в процесі розвитку здібностей музиканта та його аналітичного досвіду (аналіз ладових особливостей, ладогармонічний аналіз, аналіз музичної форми, визначення жанру та стилю тощо); *музичний диктант* (типи музичного диктанту, методика запису диктанту); *інтонаційні вправи* (спів гам, ладів, інтервалів, акордів, інтонаційних поспівок, робота над точністю звукоутворення); *творчі вправи; самостійна робота студентів* (форми та обсяг). Методичні рекомендації до усних форм роботи. Методичні рекомендації до письмових форм роботи.

#### **ТЕМА 4. Основні принципи методики виховання музичного слуху на ладовій основі.**

Ладовий компонент у структурі якостей музичного слуху. Роль музичного фольклору (пісенного та інструментального) для засвоєння ладових засобів музичної виразності. Етап засвоєння ладових систем на основі зближення початкових теоретичних знань із практичною роботою по ладовому вихованню музичного слуху. Оволодіння широким спектром ладових засобів виразності (ладова альтерація) у зв'язку із вивченням музики різного складу, стилю та художніх напрямків, на основі активізації усіх компонентів музичного слуху.

#### **ТЕМА 5. Основні принципи виховання музичного слуху на основі багатоголосся.**

Виховання відчуття багатоголосся на основі музики поліфонічного та гомофонно-гармонічного складу. Гармонічна вертикаль (порядок вивчення тризвуків, септакордів та нонакордів терцової структури). Використання гармонічних засобів виразності та стилістика. Слухове засвоєння гармонічних зворотів. Усвідомлення засобів гармонічної виразності в однотональних та модулюючих побудовах. Впровадження інтонаційних та творчих вправ на оволодіння гармонічної вертикалі. Виховання відчуття багатоголосся на основі музики поліфонічного складу (оволодіння розвинутим одноголоссям, набуття навичок вільного ансамблевого інтонування). Засвоєння форм поліфонічного багатоголосся в курсі сольфеджіо (імітаційне двоголосся, поліфонічне триголосся, чотириголосся, канон).

#### **ТЕМА 6. Основні принципи методики ритмічного виховання, слухового відчуття тембрів та музичної форми.**

Почуття темпо- та метроритму в сукупності якостей музичного слуху. Роль народної та професійної музики у процесі ритмічного виховання. Елементи ритмічного виховання: відчуття темпу, відчуття долі, розміру, ритмічного малюнку. Порядок засвоєння розмірів. Диригування як засіб активізації ритмічного виховання.

Введення в інструментознавство як складова частина курсу «Теорії музики». Відчуття тембрів як важлива якість музичного слуху. Роль інструментарію в процесі засвоєння тембрової характеристики музичних звуків. Виховання творчих навичок на основі оволодіння широким спектром характерно-образної виразності інструментарію. Значення технічних засобів навчання для активізації тембрового відчуття. Роль тембрових диктантів. Перекладання фортепіанних творів для різних складів інструментальних та вокальних ансамблів як одна з форм роботи на практичних заняттях та завдань для самостійної роботи.

Формування відчуття елементів форми та цілісних музичних форм. Слухове та логічне засвоєння музичних форм у процесі розвитку усіх компонентів музичного слуху.



## **ТЕМА 7. Музична пам'ять та основні принципи виховання внутрішньо слухових музичних уявлень.**

Музична пам'ять у сукупності здібностей. Роль пам'яті у процесі стабілізації внутрішньо-слухових уявлень музиканта. Поняття «внутрішній музичний слух». Етапи внутрішньо-слухової підготовки музикантів в курсі сольфеджіо: етап формування первинних внутрішньо слухових уявлень на основі музичних вражень; етап розвитку та розширення можливостей внутрішнього слуху; етап удосконалення усього комплексу навичок. Підвищення ролі музичного диктанту для аналізу якостей внутрішнього слуху та закріплення внутрішньо слухових музичних уявлень.

## **Модуль 2.**

### **ТЕМА 8. Введення. Історія та практика гармонії у системі музичної освіти.**

Історичні відомості про гармонію. Шляхи та напрямки розвитку музичного мистецтва і процес усвідомлення гармонії як предмету навчання.

Цілі та завдання курсу гармонія. Гармонія як процес безпосереднього засвоєння засобів музичного мистецтва, поглибленого вивчення теорії музики. Завдання курсу в розвитку музичних здібностей учнів, його роль у процесі організації, розвитку та удосконалення музичного слуху. Використання можливостей курсу для удосконалення загальнотеоретичної та фахової підготовки музикантів.

### **ТЕМА 9. Учбово-методична література в курсі «Гармонія»**

Методика як сукупність практичних прийомів роботи. Реалізація у методиці загальномузичних та специфічно музичних поглядів педагога-музиканта. Роль конкретних методичних систем у курсі гармонія, значення фундаментального їх засвоєння і послідовного використання у процесі фахової підготовки музикантів. Важливість науково-методичної та аналітично-пошукової діяльності музикознавця - викладача курсу гармонія для зростання його педагогічного досвіду. Огляд програм курсу гармонія, методичної літератури та підручників.

### **ТЕМА 10. Методика організації роботи в курсі «Гармонія». Усні та письмові форми роботи.**

Загально педагогічні принципи і специфіка організації та планування роботи в умовах процесу виховання творчої особистості. Планування роботи. Форми роботи: *письмові форми роботи* - побудова акордів в тісному та широкому розташуванні, рішення задач з гармонії; теоретичний матеріал, гармонічний аналіз, гра послідовностей, секвенцій, оборотів, періодів (*усні форми роботи*).

### **ТЕМА 11. Функціональні зв'язки акордів діатонічної системи. Тризвуки.**

Методика викладення теми «Розташування тризвуків». Гармонічне і мелодичне сполучення тризвуків ладу. Переміщення тризвуків. Методичні

вказівки при викладенні тем сектакорди та квартсектакорди головних тризвуків. Тризвуки та їх обернення II ст., III ст., VI ст., VII ст.

#### **ТЕМА 12. Методика вивчення теми «Септакорди».**

Головні септакорди в курсі гармонія. Домінантсептакорд з оберненнями. II<sub>7</sub> з оберненнями. VII<sub>7</sub> септакорд з оберненнями - методика викладення.

#### **ТЕМА 13. Методика вивчення тем «Діатонічні секвенції» та «Фригійські звороти».**

Особливості викладення тем «Діатонічні секвенції та побічні септакорди ладу», «Розвинута діатоніка мажору і мінору», «Фригійські звороти» - методика викладення.

#### **ТЕМА 14. Методика вивчення теми «Альтерована акордика»**

Акордовий хроматизм, його види. Альтерована субдомінанта - подвійна домінанта - методика викладення теми. Альтерація подвійної домінанти, неаполійська II.

#### **ТЕМА 15. Методика вивчення тем «Відхилення» та «Модуляція»**

Особливості викладення теми Спорідненість тональностей. Відхилення у споріднені тональності. Модуляція у споріднені тональності (особливості викладення тем спеціалізації «Теорія музики»: «Поступова модуляція», «Енгармонічна модуляція»). Неакордові звуки. Органний пункт. Мажоро-мінор.

### **Модуль 3.**

#### **ТЕМА 1. Зміст курсу «Аналіз музичних творів». Організація учбового процесу.**

Загальні відомості про курс «Аналіз музичних творів», шляхи та напрямки розвитку музичного мистецтва. Цілі та завдання курсу «Аналіз музичних творів». Аналіз як процес безпосереднього засвоєння засобів музичного мистецтва, поглибленого вивчення теорії музики (сольфеджіо, поліфонія, гармонія, історико-теоретичні дисципліни). Завдання курсу в розвитку цілісного сприйняття музичного твору, задуму композитора. Використання можливостей курсу для удосконалення загальнотеоретичної та фахової підготовки музикантів.

#### **ТЕМА 2. Огляд методичної літератури та навчальних посібників з курсу АМТ.**

Методика як сукупність практичних прийомів роботи. Реалізація у методиці загально мистецьких та специфічно музичних поглядів педагога-музиканта. Роль конкретних методичних систем у курсі Аналіз музичних творів, значення фундаментального їх засвоєння і послідовного використання у процесі фахової підготовки музикантів. Важливість науково-методичної та аналітично-пошукової діяльності музикознавця - викладача курсу Аналіз музичних творів для зростання

його педагогічного досвіду. Огляд програм курсу, методичної літератури та підручників.

### **ТЕМА 3. Побудова практичного заняття та форми роботи. Методичні рекомендації щодо письмових форм роботи з аналізу музичного твору та форми.**

Загально педагогічні принципи і специфіка організації та планування роботи в умовах процесу виховання творчої особистості. Планування роботи. Форми роботи: виклад нового матеріалу (форми музичних творів), аналітичний розбір музичного твору через засоби музичної виразності (мелодика, ритм, фактура, гармонія, тематизм тощо), перевірка домашнього завдання. Підбір музичних прикладів на різні форми (період, прості, складні 2-,3-частинні, рондо, варіаційна форма тощо).

Методичні рекомендації до усних форм роботи. Методичні рекомендації до письмових форм роботи. Методична розробка уроку.

### **Змістовий модуль 2. «Основні методичні рекомендації щодо вивчення тем»**

#### **ТЕМА 4. Методика вивчення теми «Музичні жанри і стилі».**

Методичні рекомендації щодо вивчення теми музичні жанри: визначення жанрів як типів, що історично склалися, видів та різновидів музичних творів. Огляд літератури щодо класифікації музичних жанрів (В. Цукерман, А. Сохор, Л. Мазель). Характерна жанрова образотворчість у фактурі, ритмі, мелодиці, програмних підзаголовках тощо. Зв'язок жанрів з певними типами музичних форм (рондо як жанр і як форма).

Методичні рекомендації щодо вивчення теми музичний стиль, як сукупності усіх властивостей музики композитора, доби, напряму, яка проявляється в комплексі виразних, характерних ознак, що підкреслює індивідуальну неповторність творчості. Огляд літератури. Історичні зв'язки і співвідношення, які проявляються в еволюції стилів, та виникають в рамках одного твору завдяки використанню особливих стилістичних прийомів і засобів.

#### **ТЕМА 5. Методика вивчення тем: «Музична форма, функції частин в музичній формі, типи викладення».**

Методика викладення теми музична форма: питання взаємозв'язку змісту та форми в музичному творі. Форми виникнення, запису та реалізації авторського замислу. Використання цих даних у процесі аналізу музичного твору. Форма твору, як естетична категорія, та як організована сукупність всіх музичних засобів, які сприяють втіленню ідеї художнього твору. Форма твору, як план розгортання функціонально різних розділів і частин твору, які об'єднуються в цілісну композицію. Архітектонічна та процесуальна сторони музичної форми.

Методика викладення теми функції частин в музичній формі. Композиційна функція як наслідок взаємодії структурної і тонально-тематичної сторін. Прояв тонально-тематичних функцій на різних рівнях структури (на рівнях простих,

складних частин та форми вцілому). Основні функції частин: експозиційна, серединна, заключна, репризна, сполучна, вступна. Огляд методичної літератури.

### **ТЕМА 6. Загальні методичні питання щодо вивчення тем «Мелодика. Гармонія. Музичний ритм. Музичний тематизм і фактура»**

Методика вивчення засобів музичної виразності: визначення мелодії (виразність мелодії, прояви ладової організації в мелодії, види кульмінацій, особливості мелодики ХХ-ХХІ ст.); визначення гармонії та її формотворні властивості (функціональна та виразна функції гармонії, тональні плани); поняття ритму; визначення поняття "тематизм" (інтонаційно-виражальні, жанрово-стилістичні, фактурні, структурні, процесуальні характеристики тематизму); типи фактурних складів (аналіз фактури як суттєва частка аналізу теми і твору взагалі).

### **ТЕМА 7. Методика викладення теми «Період»**

Методичні рекомендації щодо викладення теми «Період». Характерні структурні а також ладотональні та гармонічні особливості побудови періоду. Внутрішня побудова періоду, класифікація періодів: (повторної будови (квадратні та неквадратні: розширені, доповнені, скорочені); неповторної будови (квадратні та неквадратні); єдиної будови; з репризним завершенням; складний період; "розімкнутий" період). Підбір музичного матеріалу на кожний різновид періодів. Огляд літератури за темою. Критерії характеристики типів періоду при аналізі: тематичний зміст, особливості структури, гармонічна і ладотональна характеристики, загальне функційне призначення.

### **ТЕМА 8. «Прості форми» та «Складні форми» - методичні рекомендації.**

Методичні рекомендації щодо вивчення тем: *Проста двочастинна форма* (принцип будови, генезис форми, як контрастне зіставлення пісенного і танцювального начала. Двочастинна безрепризна форма: контрастного типу, розвиваючого типу. Двочастинна репризна форма: будова другої частини, середини, репризи, прийоми розвитку); *Проста тричастинна форма* (принцип будови, застосування простої тричастинної форми: з серединою розвиваючого типу (однотемна), та з серединою контрастного типу (двотемна). Особливі види простої тричастинної форми: трьох-п'ятичастинна, подвійна тричастинна, форма, що поєднує риси тричастинної та періоду з трьох речень); *Складна тричастинна форма* та її композиційна будова (значення першої частини в формі, типи її побудови. Два типи середніх частин: "тріо" та "епізод" - основні властивості та жанрові ознаки, структурні особливості. Реприза складної тричастинної форми (точна та змінена) - різні типи змін у репризі. Різноманітність драматургічних функцій вступу та композиційні закономірності коди); *Складна двочастинна форма* (варіанти будови: співставлення простої форми і періоду, простих форм, простої і складної. Різні співвідношення частин по їх вагомості у зв'язку з різними їх пропорціями і різноманітними функціями. Виразний зміст складної двочастинної форми та її використання в вокальній та інструментальній музиці).

## **ТЕМА 9. Основні методичні вказівки щодо вивчення теми «Рондо» та «Варіаційні форми».**

Методика вивчення теми **рондо** (історія виникнення «рондо» – «рондо» як жанр, «рондо» як структура. Загальна класифікація рондо та характерні рівні контрастів у цих різновидах: рондо французьких клавесиністів, класичне рондо, рондо романтиків, особливості застосування принципу рондо в музиці ХХ-ХХІ ст..)

Методика вивчення теми **варіаційні форми** (варіаційність як принцип розвитку. Тема варіацій як експозиційне явище. Класифікація варіацій: старовинні варіації та варіації на витриманий бас (*basso ostinato*), класичні варіації, вільні післякласичні варіації, варіації на витриману мелодію ( принцип форми *soprano ostinato* ), подвійні варіації їх виразні властивості та застосування).

## **ТЕМА 10. Методика викладення тем «Сонатні форми», «Вокальні жанри та форми».**

Методичні вказівки щодо вивчення теми **сонатна форма** (сонатна форма як вищий тип гомофонної структури, вплив естетики класицизму на виникнення сонатної форми. Основний композиційний принцип та драматургічна основа. Особливості сонатної композиції)

Методичні рекомендації до вивчення теми **вокальні жанри** (опера, ораторія, кантата, камерний вокальний цикл, романси, пісні, твори для хору). Специфічні вокальні типи музичних форм (куплетна форма та її різновиди, циклічна форма та її різновиди, циклічна форма в крупних вокально-інструментальних композиціях (кантатно-ораторіальні форми і жанри), оперні форми.

## 7. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	л	інд	ср		л	п	ла б	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Тема 1.</b> Сольфеджіо як складова курсу «Теорії музики». Історія та практика сольфеджіо у системі музичної освіти.	6		2			4						
<b>Тема 2.</b> Особистість педагога. Використання елементів практичної психології в курсі музично-теоретичних дисциплін.	10		4			6						
<b>Тема 3.</b> Учбово-методична література в курсі "Сольфеджіо". Методика організації роботи в курсі "Сольфеджіо". Інтегровані стратегії навчання. Усні та письмові форми роботи.	20		10			10						
<b>Тема 4.</b> Основні принципи методики виховання музичного слуху на ладовій основі.	8		2			6						
<b>Тема 5.</b> Основні принципи виховання музичного слуху на основі багатоголосся.	10		6			4						
<b>Тема 6.</b> Основні принципи методики ритмічного виховання, слухового відчуття	11		6			5						

тембрів та музичної форми.												
<b>Тема 7.</b> Музична пам'ять та основні принципи виховання внутрішньослухових музичних уявлень.	9		4			5						
<b>Разом модуль 1</b>	<b>74</b>		<b>34</b>			<b>40</b>						
<b>Модуль 2.</b>												
<b>Тема 1.</b> Введення. Історія та практика гармонії у системі музичної освіти.	6		2			4						
<b>Тема 2.</b> Учбово-методична література з курсу "Гармонія".	10		4			6						
<b>Тема 3.</b> Методика організації роботи в курсі "Гармонія". Усні та письмові форми роботи.	12		6			6						
<b>Тема 4.</b> Функціональні зв'язки акордів діатонічної системи. Тризвуки .	12		6			6						
<b>Тема 5.</b> Методика вивчення теми "Септакорди".	14		8			6						
<b>Тема 6.</b> Методика вивчення тем "Діатонічні секвенції" та "Фригійські зворорти".	11		6			5						
<b>Тема 7.</b> Методика вивчення теми "Альтерована акордика".	13		8			5						
<b>Тема 8.</b> Методика вивчення тем "Відхилення" та "Модуляція"	14		6			8						
<b>Разом модуль 2</b>	<b>92</b>		<b>46</b>			<b>46</b>						

<b>Модуль 3</b>											
<b>Тема 1.</b> Зміст курсу "Аналіз музичних творів". Організація учбового процесу.	4		2		2						
<b>Тема 2.</b> Огляд методичної літератури та навчальних посібників з курсу АМТ	10		6		4						
<b>Тема 3.</b> Побудова практичного заняття та форми роботи. Методичні рекомендації щодо письмових форм робіт.	14		8		6						
<b>Тема 4.</b> Методика вивчення теми "Музичні жанри і стилі"	6		2		4						
<b>Тема 5.</b> Методика вивчення тем: "Музична форма. Функції частин в музичній формі. Типи викладення"	5		2		3						
<b>Тема 6.</b> Загальні методичні питання щодо вивчення тем: "Мелодика. Музичний ритм. Музичний тематизм і фактура"	5		2		3						
<b>Тема 7.</b> Методика викладення теми "Період"	6		2		4						
<b>Тема 8.</b> "Прості форми" та "Складні форми" - методичні рекомендації	6		2		4						
<b>Тема 9.</b> Основні методичні вказівки щодо вивчення теми "Рондо" та "Варіаційні форми"	9		4		5						
<b>Тема 10.</b> Методика викладення тем "Сонатні форми" та "Вокальні форми".	9		4		5						



<b>Разом модуль 3</b>	<b>74</b>		<b>34</b>		<b>40</b>						
<b>Всього на навч. планом:</b>	<b>240</b>		<b>114</b>		<b>126</b>						

## 8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія та практика сольфеджіо у системі музичної освіти. Порівняльний аналіз систем професійної музичної освіти України, країн Європи, США, Японії.	4
2	Підготовка доповіді за темами: «Мнемонічні засоби запам'ятовування», «Ейдетичні методи практичної психології», «Формати якоріння», «Метод словесного посередника», «Метод локальної прив'язки», «Метод синектики». Ознайомлення з «рольовим репертуаром» педагога (за В. Леві). Ознайомлення з книгою О. Іванчикової (7).	6
3	Огляд основних підручників, навчальних та методичних посібників — порівняльний аналіз. Методика організації роботи в курсі «Сольфеджіо» як складової частини «Теорії музики». Усні та письмові форми роботи на практичному занятті та у самостійній роботі студентів коледжу. Інтегровані стратегії навчання. Ознайомлення з навчальними посібниками з «Теорії музики» Л.П. Лютько.	10
4	Основні принципи методики виховання ладового музичного слуху. Ознайомлення з системою розвитку ладового слуху Л.П. Лютько. Розробка вправ для виховання ладового (мелодичного) слуху.	6
5	Основні принципи виховання гармонічного та поліфонічного музичного слуху. Аналіз підручників та методичних і навчальних посібників — порівняльний аналіз. Розробка вправ для практичних занять та завдань для самостійної роботи студентів коледжу (з урахуванням спеціалізацій).	4

6	Основні принципи методики ритмічного виховання, слухового відчуття тембрів та музичної форми. Системи О. Берак та Л. Лютько. Аналіз навчальних посібників. Роль тембрових диктантів на практичних заняттях.	5
7	Роль музичної пам'яті у процесі розвитку внутрішнього музичного слуху. Розробка вправ та підбір прикладів музичних диктантів (з урахуванням спеціалізації).	5
8	Історія та практика гармонії у системі музичної освіти. Порівняльний аналіз викладання гармонії в Україні та деяких країнах Європи. Порівняльний аналіз систем П. Чайковського та М. Римського-Корсакова.	4
9	Учбово-методична література з курсу «Гармонія». Порівняльний аналіз підручників та посібників з гармонії. Задачі з гармонії В. Скуратовського.	6
10	Методика організації роботи в курсі «Гармонія». Усні та письмові форми роботи на практичних заняттях та у завданнях для самостійної роботи студентів коледжу.	6
11	Функціональні зв'язки акордів діатонічної системи. Тризвуки. Розробка розгорнутих планів практичних занять за темами: «З'єднання тризвуків», «Стрибки терцій», «Секстакорди (плавне з'єднання або з'єднання стрибком)», «Прохідні та допоміжні квартсекстакорди».	6
12	Методика вивчення теми «Септакорди». Розробка розгорнутих планів практичних занять за темами: «D <sub>7</sub> з оберненнями», «F <sub>7</sub> з оберненнями», «V <sub>7</sub> з оберненнями».	6
13	Методика вивчення тем «Діатонічні секвенції» та «Фригійські звороти». Підбір музичних прикладів для гармонічного аналізу та розробка завдань для самостійної роботи студентів коледжу за вказаними темами.	5
14	Методика вивчення теми «Альтерована акордика» — розробка плану-конспекту теми. Розробка плану практичного заняття за темою «Подвійна домінанта (альтерована субдомінанта)» з урахуванням спеціалізації.	5
15	Розробка письмових та усних форм роботи для практичних занять, а також завдань для самостійної	8

	роботи студентів коледжу, підбір музичного матеріалу за темами: «Відхилення», «Модуляція».	
16	Цілі та завдання курсу АМТ, побудова курсу, аналіз робочої програми.	2
17	Рекомендована література курсу АМТ для студентів передвищої фахової освіти та методична література для підготовки викладача.	4
18	Особливості побудови практичного заняття, використання різних форм роботи на практичному занятті. Письмові форми роботи, як одні з провідних форм роботи.	6
19	Викладення тем «Музичний жанр» та «Музичний стиль». Розробка плану практичного заняття з врахуванням музичних прикладів та різних форм проведення заняття.	4
20	Особливості викладення тем "Музична форма. Функції частин в музичній формі. Типи викладення", підготовка схем та таблиць для найкращого розуміння теми.	3
21	Викладення теми «Засоби музичної виразності», музичні приклади та побудова уроку.	3
22	Особливості викладення теми «Період», класифікація періодів, підготовка схем та таблиць для кращого сприйняття студентів теми.	4
23	Викладення тем «Прості форми» та «Складні форми», застосування письмових форм роботи, підготовка музичних прикладів.	4
24	Методичні розробки та рекомендації до вивчення тем «Рондо» та «Варіаційні форми», використання нотного матеріалу.	5
25	Основні методичні рекомендації до викладення тем «Сонатні форми» та «Вокальні форми», побудова практичного заняття, підготовка схем та таблиць.	5
	<b>Всього за навчальним планом</b>	<b>126</b>

## 9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- метод пошуку та опрацювання джерел;
- метод образно-емоційної атрибуції творів;
- метод активізації музично-слухацької діяльності;
- метод художнього контексту;
- метод створення узагальнень;
- метод консультування;
- метод збирання інформації;
- практичний експеримент;
- метод змістовного аналізу муз творів;
- метод художнього контексту;
- дослідницькі методи;
- метод роздумів про музику;
- пояснення, демонстрація;
- метод жанрової атрибуції;
- поліфонічний метод;
- метод стильового аналізу;
- метод створення художнього контексту;
- метод наочно-слухового показу;
- метод моделювання;
- метод опрацювання дискусійних питань;
- метод асоціативного пошуку;
- розробка проекту;
- інтерактивні методи;
- мотиваційний метод.

## 10. Зміст та форми поточного та підсумкового контролю, методи оцінювання

**Самостійна робота студентів:** перевірка конспекту, перевірка відповідей на проблемні питання, огляд підручників та навчальних посібників, складання тестових завдань, складання конспекту з індивідуального чи практичного заняття, розробка планів практичних занять, захист індивідуального творчо-наукового завдання.

**Поточний контроль** – проведення практичних занять, відпрацювання академічних заборгованостей, перевірка засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань

**Підсумковий контроль** – проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі проведення семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Види контролю	Методи оцінювання	Форми контролю
Поточний	Усний, письмовий, практичний, проведення практичного заняття	Контрольні роботи, самостійні роботи, захист рефератів, складання планів практичних занять, складання тестових завдань
Підсумковий	Усний, письмовий	Залік, екзамен
	Усний	Співбесіда за темами, тестування
Самоконтроль	Самоаналіз	

## 11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

За кожен тему студенти отримують 100 балів, які при виставленні підсумкового контролю підсумовуються з урахуванням певного коефіцієнту в залежності від масштабності та важливості теми. Загальна сума балів при підсумковому контролі дорівнює 100 балів. Значення коефіцієнтів відображені у таблиці.

Екзамен або залік проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу.

Модуль 1							Підсумковий тест (залік)	Сума балів			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)											
т.1	т.2	т.3	т.4	т.5	т.6	т.7	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100			
0,05	0,1	0,25	0,1	0,2	0,2	0,1					
0,4			0,6								
100											
Модуль 2											
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4						Підсумковий тест (залік)	Сума балів	
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)											
т.1	т.2	т.3	т.4	т.5	т.6	т.7	т.8	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу			100
0,5	0,1	0,25	0,15	0,15	0,1	0,1	0,1				
0,4			0,6								
100											
Модуль 3											
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							Підсумковий тест (залік)	Сума балів
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)											
т.1	т.2	т.3	т.4	т.5	т.6	т.7	т.8	т.9	т.10		
0,5	0,15	0,25	0,5	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1		
0,45			0,55								
100											

Протягом вивчення тем кожного семестру студенти мають можливість накопичувати відповідну кількість балів на практичних заняттях (50% від загальної кількості балів) та виконуючи завдання для самостійної роботи (50% від загальної кількості балів). Загальна сума балів при підсумковому контролі дорівнює 100 балам.

### Порядок зарахування пропущених занять

Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання студентом деяких завдань (аналіз методичної та навчальної літератури, опрацювання окремих тем та написання рефератів за цими темами, створення планів практичних занять, творчих завдань тощо) із наступною перевіркою за розкладом консультацій викладача.

## 12. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Пояснення
	Для екзамену, диференційованого заліку кваліфікаційної роботи		Для заліку	
<b>90-100</b>	Відмінно	A	Зараховано	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
<b>82-89</b>	Добре	B		Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
<b>74-81</b>		C		Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
<b>67-73</b>		D		Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
<b>60-66</b>	Задовільно	E		Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
<b>35-59</b>	Незадовільно	FX	Не зараховано, з можливістю повторного складання	Незадовільно (з можливістю повторного складання)

1-34		F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)
------	--	---	---	--

### 13. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни (при відтворенні теоретичного матеріалу ілюструє відповідь грою на фортепіано, співом), вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки. Творчо та креативно підходить до захисту своїх презентацій, рефератів, розробок планів практичних занять на запропоновані теми.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

у випадках, коли студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань. При відтворенні теоретичного матеріалу вибірково і епізодично ілюструє відповідь грою на фортепіано, співом, не досить вільно відповідає на нестандартні запитання. Формально виконує творчі завдання.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	67 – 73	D
	60 – 66	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного



матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань (не ілюструє свої відповіді грою на фортепіано, співом), не виконує творчих завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Т. Об историческом аспекте преподавания сольфеджио Исторические аспекты теоретических проблем в музыковедении. К., 1985. с. 101-113.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. К.: ЦНЛ, 2003. 316 с.
3. Иванчикова О.С. Свободные вариации на тему: Нетрадиционные методы музыкального воспитания. Симферополь: Издатель А.П. Выродов, 2003. 184 с., илл.
4. Как преподавать сольфеджио в XXI веке. М.: «Классика-XXI», 2006. 224 с., ил.
5. Луговенко В. Н. Упражнения по сольфеджио для студентов заочного отделения муз.-пед. факультета (методические рекомендации). Одесса, 1975. ОГПИ им. К. Ушинского. 65 с.
6. Мазур И. Методические основы преподавания курса сольфеджио в музыкальном вузе. Одесса: Астропринт, 2006. 97 с.
7. Степанов А. Методика преподавания гармонии. М., «Музыка», 1984. 135 с.
8. Сучасні проблеми музично-теоретичної педагогіки: Методичні статті викладачів предметно-циклової комісії «Теорія музики» Дніпропетровського музичного училища ім. М.І. Глінки. Д., 2004. 32 с.
9. Фалькова В.М. Навчання композиції та імпровізації обдарованих дітей: Методичний посібник для викладачів початкових навчальних закладів. Д.: Пороги, 2010. 59 с.

## **Навчальні посібники з сольфеджіо та гармонії**

1. Абызова Е. Гармония. М.: Музыка, 2008. 383 с.
2. Бать Н. Сборник задач по гармонии. Учебное пособие для музыкальных училищ. М.: Музыка, 2000. 73 с.
3. Бершадская Т. Лекции по гармонии. Л. : Композитор, 2003. 268 с.
4. Лютько Л.П Теорія музики. I курс: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпро: Ліра, 2017. 100 с.
5. Лютько Л.П Теорія музики. II курс: Навчальний посібник для студентів спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, 2018. 112 с.
6. Лютько Л.П Теорія музики. III курс: Навчальний посібник для студентів спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, 2019. 108 с.
7. Русяева И. Задачи и упражнения по гармонии. Учебное пособие для специализированных музыкальных учебных заведений среднего звена. М., 2017, 91 с.
8. Русяева И. Устные тесты по гармонии. Второй год обучения Учебное пособие для музыкальных колледжей. Москва, 2015. 20 с.
9. Русяева И. Устные тесты по гармонии. Третий год обучения. Учебное пособие для музыкальных колледжей. Москва, 2015, 29 с.
10. Скуратовський В. Задачі з гармонії. I частина. Навчальний посібник для ВНЗ культури і мистецтв. Д.: Ліра, 2017. 220 с.
11. Холопов Ю.Н. Гармонический анализ. Часть 2. М.: Музыка, 2001. 193 с.
12. Холопов Ю.Н. Гармонический анализ. Часть 3. М: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2009. 196 с.
13. Хрестоматія по гармоническому анализу на материале популярной музыки: В 3-х частях. Ч. 1. Диатоника/ Сост. Вакурова Н., Васильева Н., Филимонова Т. М.: Музыка, 2013. 96 с.
14. Хрестоматія по гармоническому анализу на материале популярной музыки: В 3-х частях. Ч. 2. Альтерация / Сост. Вакурова Н., Васильева Н. М.: Музыка, 2015. 128 с.
15. Хрестоматія по гармоническому анализу на материале популярной музыки: В 3-х частях. Ч. 3/І. Модуляция-отклонение/ Сост. Вакурова Н., Васильева Н. М.: Музыка, 2019. 124 с.

### **Додаткова:**

1. Золочевський В. Про модуляцію. К. : Музична Україна, 1972. 75 с.

### **Навчальні посібники з аналізу музичних творів базова:**

1. Горюхіна Н. О. Композиція музичного твору // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред-упор. І. А. Котляревський. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття). С. 16 – 30.
2. Шип В.С. Музична форма від звуку до стилю. Навчальний посібник. К.: Заповіт, 2008. 367с.

### Додаткова:

1. Беньямін Вальтер. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін. Вибране. Львів: Літопис, 2002. С. 53-81.
2. Котляревський І. А. Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред.-упор. О. С. Тимошенко [та ін.]. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття) С. 31 – 32.
3. Москаленко В. Г. Музичний твір як текст // Київське музикознавство. Київ, 2001. Вип. 7 (Текст музичного твору: практика і теорія). С. 3 – 10.
4. Сюта Б. Дискурс у музиці й теорія дискурс-аналізу в музичній науці // Студії мистецтвознавчі. 2010. № 1. С. 35 – 42. (Також: Інтернет-ресурс: [www.studii.com.ua/index.php?option=com\\_content&task=view&id=110&tmplid=29&limit=1&limitstart=5](http://www.studii.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=110&tmplid=29&limit=1&limitstart=5)).
5. Сюта Б. Мовне поняття *жанровий тип* у термінологічному корпусі теорії музики // *Současné slovanské jazyky a literatury: tradice a současnost* / Alla Archangelska (ed.). Olomouc, 2014. С. 159-167
6. Таганов О. Н. Анализ музыкального произведения как пространственная модель когнитивной экспансии сознания // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред.-упор. О. С. Тимошенко, В. Г. Москаленко. Київ, 2002. Вип. 21 (Музичний твір як творчий процес). С. 101 – 107.
7. Шип С. В. Музыкальная речь и язык музыки (теоретическое исследование). Одесса, 2001. 296 с.
8. Шип С. В. «Музыкальное произведение» как видовая категория и структурные свойства музыкального текста / Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред. кол. О. С. Тимошенко, В. Г. Москаленко [та ін.] Київ, 2002. Випуск 20 (Музичний твір: проблема розуміння). С. 13 – 22.
9. Еко Умберто. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів.– Львів: Літопис, 2004. 383 с.
10. Meredith D. (Ed.) Computational Music Analysis. Springer, 2015. 482 p.
11. Chai W. Automated Analysis of Musical Structure. Dissertation. Massachusetts Institute of Technology, 2005. 96 p.

Розробники: М.І. Варакута, І.О. Горчакова

Гарант освітньої програми: С.В. Хананаєв